

DE VEILIGHEIDSREGIO

UITGAVE VAN HET VEILIGHEIDSBERAAD IN SAMENWERKING MET NVBR, POLITIE NEDERLAND, GHOR, VNG EN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

3 Veiligheidsberaad: de verbindende schakel

Het is van belang dat iedereen weet waar het Veiligheidsberaad op af koerst, zodat er gerichte bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt.

5 Het lerend vermogen van de brandweer

Stephan Wevers, portefeuillehouder Brandweezorg NVBR benadrukt in interview het lerend vermogen van de brandweer. "Steun ons hierin" is zijn oproep aan rapportenschrijvers.

6 Defensie: van vangnet tot structureel partnerschap

Van helpende handen tot hoogwaardige specialistische inzet. Deel 2 van De partners van de veiligheidsregio's.

8 Afwegingskader risico-beleid in de maak

TU Delft ontwikkelt in opdracht van de NVBR een eenduidig afwegingskader dat de veiligheidsregio's houvast biedt bij het formuleren van deskundige adviezen aan bestuurders.

Witte kolom: uitdaging voor bestuurders

Als het om de politie en de brandweer gaat, zit veiligheid bij burgemeesters in de genen. Maar als het de witte kolom betreft, ligt dat nog anders. Terwijl die toch net zo belangrijk is als de blauwe en de rode kolom. Bestuurders zijn ook op dit vlak aan zet, is de vaste overtuiging van Bernt Schneiders.

Schneiders, burgemeester van Haarlem, lid van het dagelijks bestuur en portefeuillehouder GHOR bij het Veiligheidsberaad, liet een jaar geleden al in het Burgemeestersblad en VNG Magazine van zich horen: de witte kolom verdient naar zijn mening meer bestuurlijke aandacht. Jarenlang was er relatief weinig oog voor de partners in de geneeskundige hulpverlening onder rampenomstandigheden. De

gemeentelijke gezondheidsdienst stond vanzelfsprekend nog het meest dichtbij. Maar wat huisartsen, ambulancediensten, ziekenhuizen en traumacentra doen, wordt toch vooral aan henzelf over gelaten. En partijen als de Voedsel- en Warenautoriteit en het RIVM zijn voor veel burgemeesters al helemaal grote onbekenden.

Coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening is voor veel bestuurders in de rampenbestrijding een ver-van-mijn-bedshow. Burgemeesters, laat staan gemeenteraden, hebben over het algemeen weinig zicht op het 'witte veld'. De landelijke Inspectie voor Openbare Orde en Veiligheid bevestigt het beeld dat de GHOR maar bij weinig bestuurders bekend is. Daarom biedt het Veiligheidsberaad de regio's en de collega's van Schneiders handreikingen

Bernt Schneiders: "Witte kolom verdient meer bestuurlijke aandacht."

aan en organiseerden het Veiligheidsberaad en GHOR Nederland in november 2009 een conferentie over de vraag 'Wat als de witte ramp dan toch gebeurt?'

KAAMANINCIDENT

Een witte ramp? Natuurlijk kun je het bestaan

daarvan betwijfelen of bagatelliseren. Bovendien is een flitsramp – het woord zegt het al – van andere orde dan een redelijk te voorziene infectieziekte-uitbraak. Toch bestaat de witte ramp wel degelijk. Willem Urlings weet erover mee te praten. Hij was burgemeester in Hooogveen toen daar in 2007 bij het zogeheten Kaaimanincident in een dierenzaak zich plotseling allerlei ziekteverschijnselen openbaarden. Wat de exacte oorzaak is geweest, is tot op de dag van vandaag onopgehelderd gebleven. "Maar ik heb ervan geleerd dat op het moment dat de integriteit en gezondheid van mensen in het geding zijn, er krachten beginnen te spelen waarvan de impact ongelooflijk groot is. Dan wordt wel naar de burgemeester gekeken. Die hoort de zaak in de hand te hebben."

Ook de poldercrash met de boeing van Turkish Airlines wordt als een primair witte ramp gezien, omdat het zwaartepunt hier bij de witte kolom lag. "Rood en blauw waren ondersteunend aan wit", vat Schneiders samen.

Vanaf zijn aantreden als voorzitter van de bestuurscommissie GHOR bij het Veiligheidsberaad hanteert hij als uitgangspunt dat bestuurders een been zullen moeten bijtrekken om het operationeel presterend vermogen van de witte kolom te vergroten. Volgens hem wordt zeker vooruitgang geboekt: "We zijn – ook inspelend op het kritische inspectierapport van de Inspectie voor openbare orde en veiligheid – volop bezig met het op orde brengen van de witte kolom."

VERBINDINGEN

Landelijk weten het Veiligheidsberaad en GHOR Nederland elkaar te vinden in een gezamenlijke visie ('De GHOR-keten versterkt', zie ook pagina 2, red.) en ook op regionaal niveau wordt werk gemaakt van de versterking van de samenwerking in de witte keten. Juist daar kunnen burgemeesters een grote rol in spelen, benadrukt Schneiders. Volgens hem is het vooral zaak om verbindingen te leggen met 'witte partners'.

Vervolg op pagina 2

Frank Klaassen:

"Bestuur en veld hebben elkaar hard nodig"

Frank Klaassen is voorzitter van GHOR Nederland en voorzitter van de directie van de GGD Zuid-Limburg. Hoe kijkt hij als vertegenwoordiger van 'het veld' aan tegen de grotere bestuurlijke aandacht?

Klaassen: "Die aandacht is wat ons betreft zeer welkom. Het bestaansrecht van de GHOR is immers verankerd met de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het openbaar bestuur op dit terrein. Wij hebben het openbaar bestuur dus hard nodig voor onze legitimatie. Maar het bestuur en de regio hebben op hun beurt de GHOR-organisatie en GHOR Nederland

nodig om de samenwerking in de witte kolom en de aansluiting bij de dagelijkse gezondheidszorg vorm te geven."

De voorzitter van GHOR Nederland is minder gelukkig met het advies van minister Ter Horst aan burgemeesters om zelf te praten met de raden van bestuur van ziekenhuizen. Dat lijkt hem niet de goede oplossing, want dan gaat de burgemeester in feite op de stoel van de GHOR-directeur zitten. Wat Klaassen betreft, behoort dit preparatieve en uitvoerende werk aan het veld en met name aan de GHOR-directeuren te worden overgelaten: "Wij kunnen, net zoals de brandweer en politie doen, de burgemeester een heel apparaat aanbieden dat allerlei dingen voor de gemeente doet."

Klaassen vindt het wel 'vanzelfsprekend' dat de burgemeester of de verantwoordelijke(n) in het regionale veiligheidsbestuur betrokken zijn op het moment dat er afspraken worden bekrachtigd. Waar de minister en de burgemeester zeker een punt hebben, is dat gemeentebestuurders aan zichzelf verplicht zijn om zich meer te verdiepen in de thematiek van de GHOR. Want die ligt inderdaad wat verder van hen af, weet Klaassen als geen ander: "Als je die mentale kloof kunt overbruggen door ontmoeting tussen partijen, door bijvoorbeeld in de regio een symposium te organiseren om de afstand

Frank Klaassen: "Aan de slag met prestatie-indicatoren."

tussen de partners te verkleinen, juichen wij dat natuurlijk van harte toe."

In diezelfde lijn is GHOR Nederland erg blij met het Veiligheidsberaad dat zich in korte tijd tot een krachtige koepel ontwikkelt, en met de aansluiting op landelijk niveau tussen het openbaar bestuur en het veld, die volgens Klaassen op een heel natuurlijke en evenwichtige manier tot stand komt.

Wat is de belangrijkste uitdaging voor de komende tijd?

Klaassen twijfelt geen moment: "Dat we nog steviger de verbinding met de reguliere gezondheidszorg aanbrengen en dat we de aanbeveling van de Inspectie OOV om met elkaar te komen tot prestatie-indicatoren opvolgen. We gaan afspreken wat we per regio voldoende voorhanden willen hebben en welke operationele prestaties de organisatie van de geneeskundige hulpverlening tijdens een grote ramp in het hele land op dezelfde wijze moet kunnen leveren. Dan weten we ook beter wat we van elkaar kunnen verwachten – of wat we niet kunnen verwachten. Want je kunt natuurlijk niet een hele organisatie in stand houden voor die ene klap. We zullen het moeten blijven doen met de capaciteit die je in de normale gezondheidszorg hebt. Vandaar dat het belangrijk blijft om slimme plannen te maken. En uiteraard oefenen, trainen en opleiden, steeds weer."

De GHOR-keten versterkt

Om de regionale samenwerking binnen de geneeskundige keten te verbeteren, brachten het Veiligheidsberaad en GHOR Nederland ruim een jaar geleden een notitie uit. Hierin is beschreven over welke onderwerpen regionaal afspraken moeten worden gemaakt tussen de GHOR en de zorgketen.

Als direct vervolg op de notitie over regionale afspraken is met de landelijke organisaties van de ketenpartners nu ook een visie op de landelijke samenwerking voor opgeschaalde geneeskundige hulpverlening opgesteld. In het document 'De GHOR-keten versterkt' wordt de gezamenlijke visie van de koepels (Ambulancezorg Nederland (AZN), de Landelijke Vereniging van Traumacentra (LVTC), en GGD Nederland) gepresenteerd op de versterking van de landelijke ketensamenwerking.

In het boekje worden eerst de wettelijke verantwoordelijkheden en gezamenlijke missie beschreven. Vervolgens wordt de inhoudelijke samenwerkingsagenda beschreven met de keten in de volle breedte en per ketenpartner. Tot slot wordt de visie geschetst op de organisatorische inbedding van de landelijke samenwerking.

PRAGMATISCH

De GHOR bevindt zich op het kruispunt van drie domeinen: openbaar bestuur, veiligheid en gezondheidszorg. De uitdaging voor alle partners is om op het gezamenlijke vlak de 'inhoud' leidend te laten zijn. In die lijn wordt

'De GHOR-keten versterkt'
Visie op de landelijke samenwerking voor opgeschaalde geneeskundige hulpverlening

een landelijk organisatie-model voorgesteld dat voor de eerstkomende jaren pragmatische samenwerking vooropstelt.

In dit model functioneert GHOR Nederland als aparte vereniging onder bestuurlijke aansturing van het Veiligheidsberaad. De voorgenomen gezamenlijke huisvesting van GHOR Nederland met het bureau Veiligheidsberaad en de NVBR, en de samenwerking met de GHOR-keten en de Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid moeten in 2011 worden geëvalueerd om te bezien of nadere integratie of andere aanpassingen wenselijk zijn.

PARTNER

Voor de geneeskundige keten is de GHOR steeds meer een partner geworden om mee samen te werken. Wat de GHOR aangaat blijft het doel hetzelfde, namelijk realiseren dat de gezondheidszorg, onder regie van het openbaar bestuur, naadloos kan opschalen van dagelijkse naar grootschalige hulpverlening en dat de betrokken organisaties daarbij als samenhangende zorgketen kunnen optreden, zodat de slachtoffers van rampen en crises optimale zorg kan worden geboden.

'De GHOR-keten versterkt' kan worden opgevraagd bij GHOR Nederland (communicatie@ghor.nl of 030 2525077) of is te downloaden via www.ghor.nl //

Vervolg van cover

Bestuurders zullen dus naar zorginstellingen moeten optreden. Schneiders: "Het draait in dit opzicht om kennen en gekend worden. Dat wij als burgemeesters weten wie we tegenkomen in de witte kolom, wat zij doen en wat hun verantwoordelijkheden zijn en andersom, dat die instellingen zo'n beetje weten hoe de rampenbestrijding in elkaar steekt en wie zij daar tegenkomen."

Schneiders wordt hierin gesteund door minister Ter Horst van BZK die op de GHOR-conferentie burgemeesters opriep om zelf of via het regionale veiligheidsbestuur zich te verstaan met de voorzitters van ziekenhuizen en andere zorginstellingen "om te praten wat we doen bij infectie of rampen en crises". Volgens Ter Horst wordt dit ten onrechte vaak aan ambtenaren overgelaten waardoor het 'witte poot-gebeuren' achterblijft bij de brandweer en de politie.

NETWERK

"Netwerk!", was ook de boodschap van Paul Huijts, directeur-generaal van VWS. "Als u geen afspraken hebt met zorginstellingen, ambulancediensten en ziekenhuizen, kunt u er niets meer aan doen op het moment dat zich een witte ramp voltrekt, ook al bent u de beste burgemeester ter wereld."

Juist omdat bestuurders in de witte kolom maar een klein deel zelf in handen hebben – de kolom is immers voor het grootste deel privaat georganiseerd – is het zaak elkaar te kennen en te trainen, oefenen en opleiden. Zodat als er iets gebeurt, de mensen die in de frontlinie staan het kunnen. Dat legt een bijzondere verantwoordelijkheid op de schouders van bestuurders, aldus Huijts.

"Het is interessant om te horen hoe die verantwoordelijkheid in verschillende regio's al heel aardig wordt ingevuld", zegt Schneiders na de bestuurdersconferentie. Een van de belangrijkste onderwerpen was daar trouwens de verantwoordelijkheidsverdeling. Wat regel je lokaal en wat regionaal in het verkeer met de zorginstellingen?

Annemarie Worm, burgemeester van Muiden, denkt niet dat de instellingen op al die afzonderlijke burgemeesters zitten te wachten. Schneiders is dat met haar eens en prijst in dit verband het initiatief in Groningen, waar de burgemeester van Zuidhorn als portefeuillehouder GHOR en als voorzitter van een regionaal platform namens de GHOR afspraken maakt met ketenpartners. Het belangrijkste is volgens hem dat je in het veiligheidsbestuur een portefeuillehouder GHOR hebt die voldoende kennis in huis heeft en de lijnen uitzet.

Er waren ook burgemeesters die het een volstrekt hypothetische discussie vonden. Zij zeggen dat zij zich geen zorgen hoeven te maken over bijvoorbeeld de opvang van mensen, omdat het bij hen wel wordt geregeld. Schneiders: "Kennelijk hebben ze het daar dan goed voor elkaar. De kans is ook heel groot dat het allemaal goed loopt, want iedereen staat voor zijn taak en is volwassen. Maar het lijkt me toch wel praktisch dat je elkaar ook kent."

Wat zou u tegen uw collega's willen zeggen die de burgemeestersconferentie over de GHOR aan zich voorbij lieten gaan?

"Heb het daar met elkaar eens even goed over in het bestuur van je veiligheidsregio. Hoe zijn onze contacten in de witte kolom? Zijn we ervan overtuigd dat alles goed functioneert of zijn er nog verbeteringen noodzakelijk? Die vragen moeten absoluut gesteld worden. Hoe je het vervolgens doet – als platform, gemeenschappelijk of lokaal – kan heel verschillend zijn. Dat is geen enkel probleem."

Om de betrokkenheid aan te wakkeren wordt, wat Schneiders betreft, voortaan jaarlijks een grote GHOR-bijeenkomst georganiseerd. De eerstkomende tijd zal er ook en vooral aandacht zijn voor het belang van oefenen en de vraag wat de doorzettingsmacht van de burgemeester op dit terrein precies inhoudt. //

GASTCOLUMN

Dr. L.R. Pol

Ramp en oefening: old habits are hard to change

Er is een vraag die me kwelt. Namelijk: wat schieten we nu echt op met rampen-oefeningen? Voor de insiders is dat waarschijnlijk een ongekend domme en impertinente vraag. Maar als niet-veiligheidsdeskundige laat ik me graag overtuigen door de experts.

Als in een rampenoefening bestuur en management zien waar het fout gaat, wat gebeurt er daarna dan? Procedures aanscherpen, het handboek actualiseren, na een jaar weer eens oefenen? Allemaal nuttig, maar is dat afdoende als zich tussentijds onverhoeds een ramp voltrekt? Zit onze kwetsbaarheid er niet juist in dat de meeste organisaties nauwelijks tot geen ervaring met echte rampen hebben?

Als er geen routine in de rampenbestrijding en -beheersing ontstaat, dan is de kans dat het daarna weer misgaat levensgroot. Een bekend gegeven is dat je een vaardigheid die je in een training leert weer verliest als je haar niet onmiddellijk in de praktijk brengt en zo vaak in de praktijk blijft brengen dat het nieuwe gedrag automatisch verloopt. Je valt terug in je oude routines. Bovendien lijkt soepel functioneren onder nagebootste, maar verder normale condities me geen garantie voor succes als de stoppen doorslaan. Simulatie is weliswaar een mooie voorbereiding, maar niet uitwisselbaar met de realiteit. Wie alleen in een rijnsimulator rijles heeft genoten, zou ik niet meteen mijn autosleutels geven. En ook wie nog niet zo lang zijn rijbewijs heeft, loopt een beduidend grotere kans op een ongeluk dan iemand die al vele jaren rijdt. Gek genoeg omdat de ongeroutineerde chauffeur teveel bewust ziet: hij of zij kan niet snel de relevante informatie filteren.

Verder is toch ook de ene ramp de andere niet? Het kan toch niet anders dan dat de ontsnapping van een gifwolk uit een chemische fabriek ander handelen vergt dan een terroristische aanslag?

En om het dan nog wat meer te compliceren: onze bestuurlijke cultuur is geenszins afgestemd op rampen. Als ik zo wat digitale informatie over rampenoefeningen doorblader, valt het me op hoeveel partijen moeten *samenwerken* bij een ramp, als 'ketenpartners' die geen van alle echt ervaring hebben. (Overigens ook dat alle oefeningen volgens de organisatoren goed zijn verlopen: is dat echt waar?)

Kortom, ketenpartners, als morgen de duinen bij Scheveningen het begeven, hebt u de zaak dan snel onder controle? Of kan beter een speciale eenheid aantreden, desnoods worden ingevlogen, die echt ervaring met rampen heeft en niet belast is met oude gewoontes en cultuur? Ik laat me graag gerust stellen.

Dr. L.R. (Bert) Pol is lector overheidscommunicatie en venoot/oprichter van Tabula Rasa te Den Haag.

Veiligheidsberaad: de verbindende schakel

Alle veiligheidsregio's zijn nog volop in ontwikkeling. En ondanks dat de Wet veiligheidsregio's eind 2009 niet door de Eerste Kamer is behandeld, functioneren alle regio's alsof de wet al van kracht is. Het Veiligheidsberaad vindt het belangrijk om niet stil te staan en af te wachten. De regio's moeten zich immers optimaal kunnen voorbereiden op hun rol in de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het Veiligheidsberaad heeft daarom een strategische agenda opgesteld voor de jaren 2009 tot 2012. Het is van belang dat iedereen weet waar het Veiligheidsberaad op af koerst, zodat er gerichte bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt.

Het Veiligheidsberaad heeft in haar missie gesteld dat zij één gezicht en één stem wil geven aan de multidisciplinaire samenwerkingsverbanden in de regio's. Daarnaast richt zij zich op het ondersteunen van programma's en projecten op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. De visie van het Veiligheidsberaad is erop gericht te komen tot een crisisbeheersingsbestel waarin eenheid, efficiency en daadkracht centraal staan. De ambitie van het Veiligheidsberaad is om in het crisisbeheersingsbestel de verbindende schakel te zijn.

CRISISBEHEERSING OP ORDE

Omdat er in het veiligheidsdomein veel ontwikkelingen gaande zijn, is het op dit moment nog ondoenlijk voor de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad om op alle dossiers te kunnen participeren. Het Veiligheidsberaad focust daarom vooral op de ondersteuning van de veiligheidsregio's, om ervoor te zorgen dat zij hun crisisbeheersing op orde krijgen en hun organisaties verder kunnen professionaliseren. Eerst de basis op orde en van daaruit verder bouwen. Dat is voor het komende jaar de strategie. Stap voor stap en *first things first*. Daarom stuurt het Veiligheidsberaad op het realiseren van doelstellingen die in de regionale convenanten zijn opgenomen en ondersteunt zij de regio's daarbij.

Andere doelstellingen voor het komend jaar zijn het implementeren van de aanbevelingen van de *Taskforce* Gemeentelijke processen, het op orde krijgen van de GHOR op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing en het implementeren van de uitkomsten van het project Aristoteles. Dit project zorgt voor de landelijke implementatie van prestatietesting en

Vergadering Veiligheidsberaad in 2009 over de visie, missie en strategische agenda.

-verantwoording over de operationele prestaties van de hulpverleningsdiensten in de veiligheidsregio's. Ook zal de brandweer de visie op de toekomstige brandweer verder ontwikkelen in haar Strategische Reis Brandweer en deze delen met haar veiligheidspartners. De Bestuurscommissie Informatievoorziening komt begin 2010 met een strategische agenda multidisciplinaire informatievoorziening.

LANGERE TERMIJN

Om bovenstaande en toekomstige nieuwe taken waar te kunnen maken, heeft het Veiligheidsberaad een sterke positie nodig. En daarvoor is het noodzakelijk dat het Bureau Veiligheidsberaad verder professionaliseert en groeit naar voldoende formatie en expertise om het brede aandachtsgebied van het Veiligheidsberaad te ondersteunen met uitgewerkte beleidsadviezen

op alle portefeuilles. In het komende jaar zal het Bureau Veiligheidsberaad, samen met GHOR Nederland, verhuizen naar het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid in Arnhem en daar geïntegreerd worden met de NVBR. Een ander onderwerp dat de komende periode de aandacht van het Veiligheidsberaad vraagt, is het instellen van de Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid. //

Stand van zaken Wet veiligheidsregio's

De Eerste Kamer heeft de schriftelijke voorbereiding van het wetsvoorstel Veiligheidsregio's (Wvr) afgerond en zal dit naar verwachting op 2 februari 2010 behandelen.

De Aanpassingswet veiligheidsregio's ligt op dit moment ter behandeling in de Tweede Kamer. Hiermee worden andere wetten die verwijzen naar de Brandweerwet, Wet rampen en zware ongevallen en Wet GHOR aangepast. Bij de behandeling van deze Aanpassingswet zullen ook het Besluit veiligheidsregio's en het Besluit personeel worden besproken. Tijdens de behandeling van de Wvr in de Tweede Kamer heeft de Kamer namelijk gevraagd om een voorhangprocedure. Dit houdt in dat de minister de algemene maatregelen van bestuur (amvb's) voorlegt aan de Tweede Kamer, voordat ze naar de Raad van State worden gestuurd. De minister van BZK heeft in juni 2009 de Besluiten naar de Tweede Kamer gezonden.

Na bespreking in de Tweede Kamer worden de Besluiten aan de Raad van State voorgelegd. Inwerkingtreding zal plaatsvinden na advies van de Raad van State. De Wet veiligheidsregio's en de Besluiten moeten tegelijk in werking treden.

UITGESTELD

De behandeling van de Aanpassingswet in de Tweede Kamer zou half december plaatsvinden, maar is uitgesteld tot januari 2010.

Een precieze behandeldatum is nog niet bekend.

Daarmee is inwerkingtreding van de Wvr op 1 januari 2010 niet haalbaar gebleken. Het eerste kwartaal van 2010 zal in ieder geval nog nodig zijn om het wetgevingstraject af te ronden.

CONSEQUENTIES UITSTEL

De termijnen voor het voldoen aan de in de Wet veiligheidsregio's (gemeenschappelijke regeling, risicoprofiel, beleidsplan, crisisplan) gestelde eisen zijn vastgelegd in de Wvr en zijn gekoppeld aan de datum van inwerking-

treding van de wet. Ook voor de eisen die zijn opgenomen in de Besluiten (rampbestrijdingsplannen, eisen basisbrandweerzorg, et cetera) wordt vastgesteld vanaf wanneer daaraan voldaan moet worden.

MEMORIE VAN ANTWOORD EERSTE KAMER

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft begin december 2009 de schriftelijke vragen van de Eerste Kamer beantwoord. Deze Memorie van Antwoord is te vinden op www.minbzk.nl/veiligheidsregio onder 'kamerstukken' (nummer 31117, nr. C).

“Wij zoeken oplossingen in de kracht van partnerschappen”

Veiligheidsregio Zeeland: kleine regio, grote uitdagingen

Zeeland heeft ‘t! Strand, zee en massatoerisme in de zomer, maar ook het op één na grootste cluster chemische industrie van Nederland, de Westerschelde, de havens van Vlissingen en Terneuzen, grote vervoersstromen van gevaarlijke stoffen, één kerncentrale in Borssele en vier net over de grens in West-Vlaanderen. Dit alles gecombineerd met een kwetsbare infrastructuur, verklaart de bestuurlijke zorg van Jan Lonink, burgemeester van Terneuzen en bestuursvoorzitter van de Veiligheidsregio Zeeland. “We zijn een kleine regio met grote uitdagingen.”

“Wat de veiligheidssituatie in Zeeland bijzonder maakt is de combinatie van risico’s en demografie”, zegt Lonink. “We hebben dan wel een hoog risicoprofiel, maar tegelijk tellen de dertien Zeeuwse gemeenten gezamenlijk maar 400.000 inwoners. De gemeenten hebben daardoor onvoldoende draagkracht om uit eigen inwonerbijdragen de vereiste slagkracht en paraatheid voor rampenbestrijding en crisisbeheersing op te brengen. Gelukkig heeft de rijksoverheid deze bijzondere positie van Zeeland erkend en de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) op onze situatie aangepast. Dankzij de herfinanciering door het rijk via de BDUR kunnen we een aantal

knelpunten in de organisatie aanpakken, maar alle veiligheidspartners voelen voortdurend de noodzaak om samen slimme oplossingen te zoeken voor de veiligheidsvraagstukken waar we in Zeeland voor staan.”

BEDRIJFSLEVEN

Kenmerkend voor de Zeeuwse veiligheidsbenadering zijn de grote stimulerende en voorwaardenscheppende rol van de provincie in het veiligheidsbeleid, de sterke betrokkenheid van het bedrijfsleven en de krachtige samenwerking in partnernetwerken, zelfs over de landsgrenzen heen. “Het bedrijfsleven levert een belangrijke bijdrage aan de veiligheid in Zeeland”, vervolgt

Jan Lonink. “Dat begint al aan de voorkant van de veiligheidsketen. Zo zijn wij bijzonder blij met de maatregelen die chemiebedrijf Yara in samenwerking met zijn afnemers heeft getroffen. Het bedrijf heeft een eigen verwerkingsfabriek voor ammoniak gebouwd, waardoor het transport van deze uiterst giftige stof door de regio tot een minimum is teruggebracht.”

SAMENWERKING EN SLAGKRACHT

Een belangrijk speerpunt van het Zeeuwse veiligheidsbestuur is het project ‘Samenwerking en Slagkracht’, onderdeel van het Zeeuwse project Deltawateren. Het heeft betrekking op de preparatie op incidenten te water in de Zeeuwse delta. De systematiek van het landelijk project ‘Waterrand’ is hierbij leidend. Lonink is er trots op dat Zeeland als eerste regio een convenant heeft gesloten met de Kustwacht om het optreden bij incidenten op het water en de afstemming tussen de nautische *Search and Rescue*-taken en de hulpverlening op de wal goed te regelen.

Lonink: “Noodzakelijk om gezamenlijk slimme oplossingen te zoeken voor de complexe Zeeuwse veiligheidsvraagstukken.”

“Het project is een schoolvoorbeeld van een sterk partnernetwerk”, aldus Lonink. “De Zeeuwse veiligheidspartners, de provincie, havenbedrijf Zeeland Seaports en het bedrijfsleven investeren gezamenlijk in maatregelen om de voorbereiding op scheepvaartincidenten te verbeteren. In dit verband heeft Rijkswaterstaat een van zijn vaartuigen aangepast om er een varend Commando Plaats Incident in te kunnen onderbrengen bij grotere scheepvaartcalamiteiten op de rivier.”

De ‘watersamenwerking’ gaat zelfs over de landsgrenzen heen. Zo heeft ook het Antwerpse havenbedrijf mee geïnvesteerd om een incidentbestrijdingsvaartuig op de Westerschelde te stationeren, met het oog op een onbelemmerde vaarweg voor de Antwerpse haven. Naast de Westerschelde is ook het kanaal van Gent naar Terneuzen onderwerp van grensoverschrijdende samenwerking. Lonink: “Op bestuurlijk niveau hebben de veiligheidsregio Zeeland en de provincie hierover afspraken gemaakt met de Belgische provincies Oost- en West-Vlaanderen. Over twee jaar willen we een grote grensoverschrijdende rampbestrijdingsoefening houden op het kanaal Gent-Terneuzen, om de samenwerking tussen de Nederlandse en Belgische autoriteiten bij een complex scheepvaartincident in de praktijk te toetsen.”

GEMEENTELIJKE VERSTERKING

Niet alleen op het water is overigens geïnvesteerd in versterking van de samenwerking en slagkracht. Volgens Lonink hebben ook de Zeeuwse gemeenten met steun van het rijk en de provincie hard aan de weg getimmerd om de organisatie van de gemeentelijke processen op een hoger niveau te brengen. “In de afgelopen drie tot vier jaar is de aandacht voor crisisbeheersing in de gemeenten sterk toegenomen. Vrijwel alle gemeenten hebben hun budgetten verdubbeld om de kwaliteit en capaciteit van hun crisisprocessen op het vereiste niveau te brengen. Vanwege de beperkte schaalgrootte van de gemeenten, is ook hier krachtige samenwerking noodzakelijk. Regionale pools van sleutelfunctionarissen en medewerkers van afdelingen zoals bevolkingszorg en communicatie zijn of worden geformeerd. Alle gemeenten brengen als eerste stap hun eigen crisisorganisatie op een minimumniveau dat zij kunnen realiseren, om zo verantwoord hun bijdrage aan het regionale samenwerkingsverband te kunnen leveren.”

VEILIGHEIDSREGIO IN OPBOUW

Frans Captijn, algemeen directeur veiligheidsregio Zeeland:

“GHOR heeft enorme sprong voorwaarts gemaakt”

Door zijn geografie kent Zeeland een ‘groot wit gebied’; dunbevolkte delen van de eilanden met kleine kernen en daardoor diverse plaatsen waar de ambulance- en brandweerdekking moeilijk of soms niet aan de landelijke zorgnormen voldoet. Aanpassing van de zorgnormen in combinatie met versterking van preventie en zelfredzaamheid van de bevolking is één deel van de oplossing. Een ander deel is het investeren in meer paraatheid en ketensamenwerking. De grootste winst in dit verband is de afgelopen jaren geboekt op het terrein van de ambulancezorg en GHOR.

“We komen van ver,” spreekt Frans Captijn, algemeen directeur van de veiligheidsregio. “De GHOR en de ambulancezorg gaven enige jaren terug reden tot zorg. Het oordeel van de Inspectie voor de Gezondheidszorg dat de GHOR-organisatie dringend versterkt diende te worden, was in mijn ogen terecht. Dankzij extra financiële bijdragen van de gemeenten en herverdeling van de BDUR-gelden en ook dankzij voortreffelijke samenwerking met de geneeskundige partners, hebben we kunnen voorzien in de benodigde stafcapaciteit van de GHOR. De organisatie heeft daardoor een grote sprong voorwaarts gemaakt. Toch mag het nog wel een tandje meer, want de risico’s in de regio zijn fors en onze eigen slagkracht is beperkt. Bij opschaling zijn we dan ook in sterke mate afhankelijk van bijstand uit omliggende regio’s, ook uit België. Zo worden delen van Zeeland volgens een overeenkomst voor acute traumazorg bediend door een helikopter-traumateam uit Gent.”

Wat betreft de paraatheid en dekking van de ambulancezorg is Captijn vol lof over de praktische oplossingen die zijn ontwikkeld door de private samenwerkingspartners ConneXXion en Stichting Zorgzaam. ConneXXion heeft de ambulancevergunning voor het gebied ten noorden van de Westerschelde, Zorgzaam, een samenwerking van het

ziekenhuis in Terneuzen en de daaraan verbonden ambulancedienst, levert de ambulancezorg in Zeeuws-Vlaanderen.

Captijn: “Samen hebben de bedrijven de dekking en paraatheid van de ambulancezorg flink verbeterd. Onder andere door de invoering van *Rapid Responders* en motorambulances. Die snelle eenheden zijn zeer flexibel en kunnen veel sneller ter plaatse zijn dan de schaarse ambulances. Dat geldt vooral in het toeristisch seizoen als ook de wegen in Zeeland met grote regelmaat verstopt zitten. Dan worden de zorgnormen voor ambulancezorg regelmatig niet gehaald, maar met de snelle eenheden kan toch levensreddende eerste hulp worden geboden. Ik zie de rol van ConneXXion en Zorgzaam als een prachtig voorbeeld van publiek-private samenwerking, die heeft geleid tot een aanmerkelijke verbetering van de kwaliteit en paraatheid van de ambulancezorg in Zeeland.”

Multidisciplinaire en publiek-private netwerken zijn volgens Captijn dé oplossing voor de veiligheidsvraagstukken in het geografisch complexe Zeeland. De veiligheidsregio ziet hij daarbij als bestuurlijke en ambtelijke facilitaire motor om die samenwerking zo breed mogelijk gestalte te geven. “Wij kunnen putten uit veel energie en menskracht om pragmatische oplossingen te bedenken die de veiligheid in Zeeland vergroten. Aan het bestuur de taak om die oplossingen te faciliteren en bestuurlijk af te dekken. Ik vergelijk de organisatie van de veiligheidsregio en al zijn netwerkpartners als een vaas met bloemen. Als de veiligheidsregio zorgt voor een stevige vaas, water en de juiste meststoffen, kan het ‘boekje’ van de samenwerkingspartners tot grote bloei komen. Dat boekje moet gezamenlijk het resultaat leveren dat door de samenleving en de politiek wordt beoordeeld.”

“Hou op met schrijven!”

“Als ik voor de zoveelste keer lees ‘je moet meer leren en je lerend vermogen vergroten’, denk ik weleens: stop daar toch mee. Laat ons dít goed uitwerken. Steun ons daarin, help ons daarmee.” Stephan Wevers over leren bij de brandweer.

De Enschedese brandweercommandant is binnen het NVBR-bestuur portefeuillehouder Brandweezorg. In die hoedanigheid heeft hij regelmatig overleg met inspecties over programma's die zij gaan draaien. Deze programma's leidden de afgelopen jaren tot een indrukwekkende stapel rapporten. Elk rapport heeft zijn eigen dynamiek. Dat spreekt vanzelf, want elke ramp of incident, zoals De Punt bij Tynaarlo en in Terneuzen, heeft eigen kenmerken. En elk incident kan het veiligheidsbewustzijn verder vergroten. Maar als je de rapporten door de oogzaken heen leest, is aldus Wevers de rode draad: “Jullie moeten meer leren.”

In antwoord daarop kan hij niet genoeg benadrukken dat de brandweer allang bezig is het lerend vermogen te verbeteren. “Daarom zeg ik ook weleens tegen al die rapportenschrijvers: stop toch met schrijven. Want we weten het al en we zijn er hard mee aan het werk. Help ons liever en faciliteer ons, in plaats van weer een rapport op te hoesten waarin staat dat je ervan moet leren...”

Er is duidelijk herhaling in het type adviezen dat op u afkomt. Net alsof al die inspecties en onderzoekers willen zeggen: doe het dan ook.

Wevers: “Dat is juist het frappante. We doen het al! En natuurlijk is er ook iets van een meeschuivende lat. Na elk nieuw incident schuiven we de maatlat verder omhoog. Want er zijn altijd nog dingen die beter kunnen. De kernboodschap van de rapporten is inmiddels helder en daar wordt binnen de brandweer hard aan gewerkt.”

LEREND VERMOGEN

Met het programma ‘Lerend Vermogen’ heeft de brandweer het initiatief genomen een systeem op te zetten om te leren van incidenten. Om systematisch kennis te vergaren, is een start gemaakt met de oprichting van een organisatie voor brandonderzoek. Hierbij doen – nu nog als pilot – specialistische teams binnen de verschillende regio's onderzoek naar het brandverloop om de effectiviteit van preventieve voorzieningen en het brandweertreden te toetsen. De *factsheets* gaan naar een centrale plek bij de NVBR en van daaruit naar alle regio's. Na instemming van de Raad van Regionaal Commandanten en het Veiligheidsberaad hoopt Wevers de nieuwe werkwijze in de loop van dit jaar over het hele land te kunnen uitrollen.

De tweede pijler is het borgen van de kennis in les- en onderwijs-systemen. In januari jl. is begonnen met de bundeling van het brandweeronderwijs. Daarnaast gaat de splinternieuwe Brandweeronderwijsraad regie voeren op de leerstof en examinering. Wevers: “Hoe krijg je de rookgasexplosie in De Punt in het les- en leersysteem? En als de leerstof wordt aangepast, hoe wordt die dan getoetst? Daarin voorziet nu de Brandweeronderwijsraad. Vanuit een incident of iets anders, waarvan iedereen vindt dat het veld dit moet weten, kunnen we dat nu in één keer, vanuit één gremium, met uniforme toetsing binnen vier weken regelen.”

De derde poot onder het programma ‘Lerend Vermogen’ staat voor leeragentschappen. Zij vormen, compleet met leeragenten, de verbinding tussen de onderwijsraad en het veld. Binnen de leeragentschappen wordt gediscussieerd over incidenten en ontwikkelingen. Wat in praktijk is geleerd, wordt via het landelijk leeragentschap snel en breed gedeeld met de brandweerwereld. De laatste poot is die van het stimuleren van innovatie. Daarbij wordt gekeken naar de nieuwste technieken, ideeën en inzichten op het gebied van hulpverlening. De Brandweeronderwijsraad ziet erop toe dat deze lessen ook snel worden opgenomen in de les- en leerstof.

TAARTPUNTEN

Brandonderzoek, onderwijs, leeragentschappen en innovatie. Het klinkt bijna als een mantra, maar dan in mokerslagen. Het heeft iets offensiefs, want de brandweer pakt dingen aan, en ook iets defensiefs, omdat het veld zich aangesproken weet. De stapel rapporten overziende, ligt de kracht volgens Wevers hierin dat de brandweerprofessionals voorheen alleen kleine ‘taartpunten’ zagen, maar nu het geheel kunnen zien: “In 2003 wist ik redelijk wat er in Twente gebeurde, maar van Zeeland wist ik niet veel.” Door de informatie die op een aantal plekken beschikbaar is beter te organiseren, kunnen brandweermensen simpelweg hun vak beter uitoefenen. “Steun en help ons daarbij!”, voegt hij er in één adem aan toe.

Wevers: “Delen van relevante kennis.”

Tegen wie hebt u het dan?

Wevers: “Het veiligheidsbestuur van de regio, ons bestuur, onze burgemeesters. Zij kunnen hulp en steun bieden door randvoorwaarden te scheppen en faciliteiten beschikbaar te stellen. Bestuurders kunnen ons helpen in de koerswijziging van de brandweerorganisatie, die steeds meer aan de ‘voorkant’ werkt. Vertel aan je college, aan je gemeenteraad wat er feitelijk gaande is op dit terrein.”

Wat is voor bestuurders de meerwaarde?

“Dat de brandweer een systeem neerzet waar bestuurders op kunnen vertrouwen. Door te investeren in het lerend vermogen, zal de brandveiligheid verder toenemen. Als er relevante kennis is, wordt die gedeeld. En als het goed georganiseerd is en goed geborgd, is het ook klaar. Dan hoeft een bestuurder niet meer rond te lopen met dat knagende gevoel van ‘nou, ik hoop dat het allemaal goed gaat in de regio en het korps.’”

KOPPEN ROLLEN

De nieuwe werkwijze kan ook verandering brengen in de Pavlov-reactie die na menig incident gelijk opkomt: een onderzoek en het spel van koppen die moeten rollen, omdat barbertje moet hangen. ‘In Tynaarlo rollen geen koppen’, luidde het belangrijkste nieuws over het debat in de gemeenteraad na de brand bij De Punt. Wevers is er blij mee dat de partijen met elkaar in de materie zijn gedoken en er niet op uit waren om koppen te laten rollen. Daar was in dit geval volgens hem ook geen enkele reden voor: “Het had ons ook kunnen gebeuren, maar in de nieuwe werkwijze ligt de focus op het leren van incidenten om herhaling te voorkomen.”

Bestuurders, korpschefs en brandweercommandanten zijn altijd bezig met de vraag of zij op het juiste moment het juiste hebben gedaan. Kun je met inzet van lerend vermogen incidenten beter kanaliseren?

Wevers: “Met zo'n systeem mag je er op vertrouwen dat de brandweerorganisatie in je gemeente *state of the art* is. Natuurlijk, we zijn allemaal mensen, honderd procent betrouwbaarheid krijg je nooit. Maar we kunnen het wel allemaal zo goed mogelijk organiseren.”

“Boeken hebben we langzamerhand genoeg”, zegt hij bij het weggaan. //

“Militaire competenties nuttig voor civiele crisisbeheersing”

Defensie: van vangnet tot structureel partnerschap

De tijd dat ‘militaire bijstand bij rampen’ werd geassocieerd met soldaten die zandzakken vullen bij dreigend hoogwater, ligt ver achter ons. Sinds de ministeries van BZK, Defensie en Justitie in 2005 het convenant Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking sloten, is de rol van de krijgsmacht bij crisisbeheersing ingrijpend veranderd. Van vangnet tot structurele partner, van helpende handen tot hoogwaardige specialistische inzet. Om de samenwerking nog soepeler te laten verlopen, wordt nagedacht over enkele aanpassingen. Zoals het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure voor militaire bijstand en het instellen van een nationaal budget, dat de administratieve rompslomp voor gemeenten achteraf moet vereenvoudigen.

In het convenant van 2005 zijn afspraken gemaakt over een gegarandeerde militaire inzet. Burgemeesters kunnen een beroep doen op militaire bijstand wanneer de capaciteit van de civiele crisisbeheersingsorganisatie tekortschiet, of wanneer er behoefte is aan specifieke deskundigheid die niet bij andere organisaties aanwezig is. Defensie heeft een overzichtelijke catalogus voor de gemeenten en de veiligheidsregio's opgesteld waarin is beschreven op welke capaciteit de civiele partners kunnen rekenen en binnen welke termijn. De Officieren Veiligheidsregio, die vanuit de Regionale Militaire Commando's contactpersoon zijn voor de veiligheidsregio's, kunnen de crisisstaven adviseren over een militaire bijstands aanvraag. Zij kunnen immers alle mogelijkheden en beperkingen van de militaire organisatie overzien.

NBC detectie- en ontsmettingscompagnie. Naast deze gegarandeerde capaciteit kunnen bij voldoende beschikbaarheid nog tal van andere militaire middelen worden ingezet. Militaire bijstand is te allen tijde ondersteunend aan de civiele crisisbeheersingsorganisatie en vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, meestal de burgemeester van de brongemeente van een ramp of crisis.

SPECIFIEKE BEHOEFTE

“Defensie heeft veel hoogwaardige specialismen en competenties in huis waar de civiele crisisbeheersing veel baat bij kan hebben”, zegt Henk Geveke, directeur Nationale Veiligheid van het ministerie van BZK. “Kennis en capaciteit die worden betaald door de Nederlandse belastingbetalers en die daarom ook moeten kunnen worden ingezet ter ondersteuning van rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen Nederland. Dat was de leidende gedachte achter het project ‘Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking.’”

Geveke verwijst naar de nationale risicobeoordeling waarin scenario's zijn beschreven die qua omvang en complexiteit de capaciteiten van de civiele rampenbestrijdingsorganisatie te boven kunnen gaan. “De kracht van Defensie zit in hoogwaardige specialistische taken en in de praktijkervaring met langdurige en grootschalige tactische operaties. De civiele crisisbeheersing is geënt op een acute grootschalige inzet gedurende relatief korte tijd. Maar we kunnen ook te maken krijgen met crisissituaties die veel langer een beroep doen op de slagkracht en commandostructuren, zoals terrorisme gerelateerde incidenten, een grote kustoverstroming of een nucleaire ramp. Defensie is vanwege zijn militaire kerntaken gespecialiseerd in de continuïteit van commandovoering en operaties gedurende lange tijd. Die kracht moeten we benutten ter ondersteuning van de civiele crisisorganisatie. Om die reden wordt defensiecapaciteit ook ingeschakeld voor het optuigen van een Landelijke Operationele Staf voor nationale rampen, waarmee we dit jaar gaan trainen en oefenen.”

PLANNINGSHORIZON

Luitenant-kolonel Oscar Heere is als *liaison* voor Defensie gedetacheerd bij de directie Nationale Veiligheid van het ministerie van BZK. Hierdoor is sprake van korte lijnen op strategisch beleidsniveau tussen beide departementen. Tegelijk constateert hij wel dat het civiele en militaire domein qua cultuur en werkwijze nog aan elkaar moeten wennen. Oefenen is daarvoor een probaat middel, maar gezamenlijk oefenen stuit nog op knelpunten, doordat Defensie voor opleiding, training en oefening (OTO) een andere planningshorizon hanteert dan de civiele crisisbeheersingsorganisaties.

Heere: “Bij Defensie is de hele OTO-systematiek gericht op de voorbereiding op uitzendingsmissies naar het buitenland. Die planning strekt zich uit over enkele jaren, terwijl de civiele partners aan veel kortere oefenplanningen gewend zijn. Mijn wens is de planningshorizon van defensie en de civiele crisisbeheersing meer op elkaar af te stemmen, zodat we veel intensiever gezamenlijk kunnen gaan trainen en oefenen.”

SOEPELERE PROCEDURES

Om een beroep te kunnen doen op militaire bijstand moet formeel de zogenaamde ‘koninklijke weg’ worden bewandeld. Die weg loopt van de burgemeester van de hulpvragende gemeente via de Commissaris der Koningin naar de minister van BZK en vervolgens via de minister van Defensie verder naar de militaire organisatie. In de operationele lijn wordt de bijstand via het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC) aangevraagd bij het Defensie Operatie Centrum. Bij de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde of terrorisme loopt de aanvraaglijn via Justitie.

“Die formele procedure wordt door bestuurders en diensten in het civiele domein soms als tijdrovend en ingewikkeld ervaren,”

De veiligheidsregio's zijn primair opgericht om de samenwerking tussen brandweer, politie, GHOR en gemeenten te bevorderen. Maar het samenwerkingsnetwerk is veel breder dan die vier kolommen. Ook waterschappen, defensie, justitie en vitale sectoren moeten in crisissituaties met de veiligheidsregio's samenwerken. In de komende uitgaven worden enkele belangrijke samenwerkingspartners van de veiligheidsregio's belicht.

Civiele samenwerking in de praktijk.

vervolgt Oscar Heere. “Om die reden onderzoeken we nu hoe we de aanvraagprocedure kunnen versoepelen, zodat militaire bijstand sneller daadwerkelijk kan worden ingezet. Overigens is de praktijk dat al veel tijdswinst wordt geboekt door, parallel aan de formele aanvraagprocedure, via de informatielijn alvast een vooralarmering te geven aan de betreffende eenheden. De officieren Veiligheidsregio die bij de 25 veiligheidsregio's zijn gedetacheerd, spelen hierin een belangrijke rol. Maar de eenheden kunnen pas echt worden ingezet als de formele besluitvorming via de ‘koninklijke weg’ heeft plaatsgevonden. Dat proces willen we dus vereenvoudigen.”

Een andere aanpassing is een nieuwe financieringssysteem voor militaire bijstand. Tot dusver was het zo dat de aanvrager achteraf een rekening kreeg voor geleverde militaire bijstand. Dat gaf volgens Heere veel bureaucratische rompslomp. “Om de kosten van militaire bijstand eenvoudiger te verrekenen, wordt op korte termijn een nationaal budget vastgesteld. Voor gemeenten wordt de afwikkeling dus eenvoudiger en zij krijgen niet langer individueel een rekening voor de geleverde militaire inzet.”

MILITAIRE BIJSTAND IN DE PRAKTIJK

Een van de meest recente voorbeelden van militaire bijstand was de inzet van twee tanks van de krijgsmacht bij de berging van twee verongelukte goederentreinen bij Barendrecht. Door de ongevalslocatie onder een viaduct was die berging een bijzonder ingewikkelde klus. Met behulp van de tanks konden locomotieven en wagons horizontaal onder het viaduct worden weggesleept. De hulpoperatie bij Barendrecht viel niet onder de gegarandeerde inzet volgens de catalogus ‘Civiel-militaire samenwerking’, maar omdat de bewuste eenheid beschikbaar was, kon toch in de bijstandsvraag worden voorzien. Burgemeester Jan van Belzen spreekt zijn grote waardering uit over de militaire ondersteuning: “Defensie heeft laten zien dat zij door haar professioneel en beheerst optreden een uitstekende bijdrage kon leveren aan de berging van de drie verongelukte locomotieven. De militairen zijn in staat gebleken om met vele andere disciplines samen te werken in het klaren van de klus, zodat snel met het herstel van de goederenspoorlijnen kon worden begonnen.”

ANDERE RECENTE BIJSTANDSOPERATIES

- Stroomstoring Bommelerwaard, december 2007: inzet genie/brugcompagnie.
- Besmetting Medisch Spectrum Twente, januari 2008: inzet mobiele Intensive Care-eenheid.
- Inzet UAV (*Unmanned Aerial Vehicle*, onbemand vliegtuigje) in Veen tijdens de jaarwisseling.

CBRN-ontsmetting is één van de defensiespecialismen waarvoor een gegarandeerde inzet is afgesproken.

Onder de gegarandeerde inzet, waarvan de structurele kosten worden betaald door het ministerie van BZK, vallen onder andere: 3000 militairen voor algemene steun, een noodhospitaalvoorziening, een ziekenautopedeloton, stafcapaciteit voor operationele crisisstaven, een bataljon voor bewaking en beveiliging van vitale objecten, twee samengestelde eenheden voor de bescherming van havens tegen aanslagen, back-upvoorzieningen voor ondersteuning van informatie- en communicatieprocessen en een

Ontwikkelingen Landelijk Management Development politie, brandweer en GHOR

Het Korpsbeheerdersberaad (KBB) heeft ingestemd met het voorstel van de minister van BZK om de werkzaamheden van het huidige bureau LMD voor de politietop – schalen 15 en hoger – per streefdatum 1 januari 2010 over te hevelen naar de Algemene Bestuursdienst (ABD) van het ministerie van BZK.

Met de minister van BZK is afgesproken dat de betrokkenheid van de korpsbeheerder en van de minister van Justitie en het OM bij de benoeming, het ontslag en het toekennen van salaris en bijzondere beloningen van de leden van de korpsleiding niet wijzigt ten opzichte van de huidige situatie. Het werkgeverschap met alle taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden blijft dus ongewijzigd bij de korpsbeheerder. Bij aanstelling van leden van de korpsleiding (de zogenaamde Toppolitiegroep) en bij tussentijdse beloningsvoorstellen toetst de ABD de vaste en variabele arbeidsvoorwaarden aan het aangepaste Beleidskader Arbeidsvoorwaarden Politietop (BAPT). Bij ontslag zal de eventuele ontslagregeling vooraf eveneens worden getoetst.

De ABD zal daarnaast voorstellen doen aan het KBB (analoog aan de relatie tussen het Secretarissen-generaal-Overleg en de ABD voor rijksambtenaren bij de sector Rijk) over het landelijk MD-beleid voor de politietop en de aansluiting tussen regionaal en landelijk MD. Het zal gaan over onderwerpen als (integrale) leiderschapontwikkeling,

diversiteit, de procedures rond toelating en benoeming, mobiliteit, kwaliteit van het MD-bestand en toepassing van arbeidsvoorwaarden. In een nieuw te vormen overleg dat spoedig van start kan gaan (analoog aan de SG-MD-Commissie voor de sector Rijk) zal deze besluitvorming onder voorzitterschap van een korpsbeheerder worden voorbereid.

In dit overleg zullen alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn.

ONTWIKKELINGEN BRANDWEER EN GHOR

De taken van bureau LMD brandweer en voor de GHOR gaan in principe over naar de nieuw in te richten Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid. Deze organisatie

zal ten dienste staan van de veiligheidsregio's en wordt aangestuurd door het Veiligheidsberaad. Momenteel wordt onderzocht hoe en wanneer LMD brandweer en GHOR naar de nieuwe organisatie kunnen overgaan. Uiteraard blijven LMD politie, brandweer en GHOR ook in de toekomst nauw samenwerken. ///

Jaarwisseling onrustig, wel minder incidenten

De telling van het aantal incidenten rond de afgelopen jaarwisseling is opgelopen naar 4329. In de meeste gevallen ging het om vernieling (2283), brandstichting (1017) en mishandeling (589). Op nieuwjaarsdag waren er al 2500 incidenten bekend. Vorig jaar waren er ongeveer 5400 geregistreerde incidenten. Veel regio's spraken over een rustige of zeer rustige jaarwisseling. Anderen hebben het over een drukke nacht. Ook binnen regio's bestaat er soms een wisselend beeld. Er is dan ook geen uniform landelijk sfeerbeeld te geven.

Vergeleken met vorig jaar waren er de helft minder brandstichtingen: 1017 deze jaarwisseling tegen 2037 vorig jaar. Het geweld tegen politie, brandweer en ambulancediensten (en andere mensen met een publieke taak) is gestegen naar 303 gevallen, tegen 229 vorig jaar.

Op nieuwjaarsdag concludeerde minister Ter Horst (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) al dat Oud en Nieuw 'niet rustig, maar wel beheersbaar' is verlopen dankzij de enorme inzet van gemeenten, politie, brandweer en andere diensten. Zij vindt het 'absurd' dat er zo veel inzet nodig is; de jaarwisseling hoort gewoon een feest te zijn. De minister heeft de suggestie gedaan dat burgemeesters gebruik gaan maken van een bestuurlijke dwangsom, waarbij raddraaiers een hoge boete verbeuren als zij volgend jaar weer voor overlast zorgen.

Voor wat betreft geweld tegen brandweerpersoneel zijn er 21 incidenten bekend. De NVBR pleit voor nadere analyse van deze cijfers. Binnen de verschillende veiligheidsregio's en brandweerkorpsen wordt nader onderzoek gedaan om het beeld van de brandweerincidenten helder te krijgen. ///

Ontwikkeling van woon- en bedrijfslocaties langs spoorzones noopt tot een evenwichtige risicoafweging.

Afwegingskader risicobeleid in de maak

De Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) heeft de TU Delft opdracht gegeven om een eenduidig afwegingskader op het gebied van risicobeheersing te ontwikkelen. Dit moet de veiligheidsregio's houvast bieden bij het formuleren van deskundige adviezen aan bestuurders over veiligheidsrisico's rond ruimtelijke ontwikkelingen. Met het afwegingskader streeft de NVBR ernaar de kwaliteit van de wettelijke adviestaak te verbeteren en tegelijk landelijk meer uniformiteit te brengen in het proces en de criteria voor risicobeoordeling.

De urgentie van een goed onderbouwde afweging van veiligheidsrisico's en economische en ruimtelijke ontwikkeling is groot. Nederland is dichtbevolkt en de beschikbare ruimte voor nieuwe woon- en werkgebieden en nieuwe infrastructuur is schaars. Er is de overheid dan ook alles aan gelegen de beschikbare ruimte zo effectief mogelijk te benutten. Dat leidt onvermijdelijk tot verdichting van stedelijk gebied, infrastructuur en industrie en

duo ook tot een toename van de veiligheidsrisico's. Het bevoegd gezag is wettelijk verplicht om bij ruimtelijke ordeningsprojecten rond risicolocaties advies te vragen aan de regionale brandweer, om risico's voor de omgeving mee te kunnen wegen in de besluitvorming. Dit is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi).

Maar hoe kan worden vastgesteld of een risico acceptabel is of niet? Wat zijn de afwegingscriteria? En welk handelingsperspectief hebben bestuurders dan?

"De wettelijke adviestaak van de regionale brandweren is in de praktijk vaak een lastige opgave," verklaart Herman Meuleman, voorzitter van het Landelijk Netwerk Proactie van de NVBR. "In Nederland bestaan talloze situaties van risicobedrijven en transportroutes voor gevaarlijke stoffen nabij of door woonwijken en kantoorlocaties. Die trend neemt alleen maar toe, nu in spoorzones steeds vaker voormalige bedrijfs- en rangeerterreinen worden herontwikkeld tot woon- en werkgebieden. Er zijn wel rekenmodellen voor het bepalen van het groepsrisico waarmee

een uitspraak kan worden gedaan over de kans dat grote aantallen slachtoffers vallen, maar voor bestuurders geven die getallen weinig houvast. Een zeker risico is onvermijdelijk, maar hoe bepaal je nu of een risico maatschappelijk acceptabel is? En als besloten wordt een risico te accepteren, welke eisen moeten dan gelden voor de hulpverlening op het moment dat het toch mis gaat? Moeten mensen bij een calamiteit bijvoorbeeld binnen twee uur worden gered, of mag het ook binnen een dag?"

TWEELUIK

Een belangrijk knelpunt is volgens Meuleman dat het ontbreekt aan eenduidige criteria voor een zorgvuldige risico-afweging. Ook is de adviestaak niet overal even gestructureerd en uniform vormgegeven. Op deze punten is verbetering nodig, constateerden de ministeries van BZK, VenW en VROM, die gezamenlijk de Adviesraad Gevaarlijke Stoffen opdracht hebben gegeven om die verbeteringen te realiseren. De NVBR heeft de opdracht overgenomen en aan de TU Delft gevraagd onderzoek uit te voeren en een verbeterplan te ontwikkelen. In het najaar van 2010 wordt het eindrapport verwacht met aanbevelingen voor een beter hanteerbaar afwegingskader voor bestuurlijke advisering.

Het op te stellen afwegingskader vormt voor de veiligheidsregio's een 'tweeluid' met het regionaal risicoprofiel. Waar dit laatste een bestuurlijk instrument is om de generieke risico's in de regio inzichtelijk te maken als basis voor het veiligheidsbeleid, is het afwegingskader een handvat voor het beoordelen van specifieke risico's op een bepaalde plaats. Het moet de proactiefprofessionals in staat stellen veiligheidsbelangen en belangen van economie en ruimtelijke ordening beter onderbouwd af te wegen. De proactiespecialisten kunnen zodoende op hun beurt bestuurders een beter advies geven om te beslissen over het wel of niet accepteren van een risico en over maatregelen om die risico's beter beheersbaar te maken.

Het is volgens Meuleman ook de bedoeling de adviestaak inhoudelijk te verbreden: "Op dit moment legt de wet de verplichte adviestaak in het kader van het Bevi expliciet neer bij de regionale brandweerkorpsen. De vorming van de veiligheidsregio's biedt een goede aanleiding om de advisering een meer structureel multidisciplinair karakter te geven. Zo moet worden geborgd dat ook politie en GHOR op basis van dezelfde criteria in een vroeg stadium meedenken en adviseren. Die multidisciplinaire benadering wordt ook meegenomen in het project." //

“Veiligheid infrastructuur moet al op de tekentafel beginnen”

Platform Transportveiligheid uit de startblokken

Veiligheid is bij het ontwerpen van infrastructurele projecten lange tijd geen issue geweest. Het Platform Transportveiligheid, dat in oktober 2009 werd opgericht, brengt daar verandering in. Het platform wil bestuurders en professionals uit het veiligheidsdomein en de transportwereld samenbrengen, om (boven)regionale veiligheidsvraagstukken rond transport en infrastructuur gezamenlijk op te lossen. Het platform wil ook de integraliteit bewaken op het gebied van transportveiligheid. Netwerkvorming en kennisbevordering zijn de hoofddoelstellingen van het platform.

Het Platform Transportveiligheid bouwt voort op de succesformule van het project Railplan, dat in de periode 2004-2008 heeft voorzien in een integraal veiligheidsconcept voor de Betuweroute en de Hogesnelheidslijn-Zuid (HSL). Een bestuurlijk breed gedragen aanpak, want meer dan veertig gemeenten in acht veiligheidsregio's wisten gezamenlijk op één lijn te komen ten aanzien van de eisen aan het veiligheidsniveau van de nieuwe spoorlijnen en de operationele voorbereiding van de hulpdiensten langs de tracés. De uniforme aanpak in zoveel gemeenten en regio's was een bestuurlijk unicum in Nederland.

Jan van Belzen, burgemeester van Barendrecht, was destijds voorzitter van de Stuurgroep Railplan. In zijn nieuwe functie als voorzitter van het Platform Transportveiligheid, ziet hij zijn langgekoesterde wens in vervulling gaan om het succes van de veiligheidsaanpak rond de HSL en de Betuweroute veel breder toe te passen. “We zijn een platform met een bestuurlijk gezicht. Als Platform Transportveiligheid willen we bestuurders van gemeenten, provincies en veiligheidsregio's ondersteunen en faciliteren bij het zoeken naar passende oplossingen voor veiligheidsvraagstukken,” legt Van Belzen uit. “Het gaat vaak om complexe projecten die meerdere gemeenten omvatten. Veiligheidsvraagstukken kunnen dan alleen adequaat worden opgelost door bovenlokale bestuurlijke regie en afstemming. Zo moet worden bereikt dat langs het hele tracé dezelfde eisen gelden voor bijvoorbeeld het veiligheidsniveau van tunnels, toegankelijkheid voor de hulpverlening en beschikbaarheid van bluswater.”

De tijd is volgens Van Belzen rijp voor deze benadering. “Ik merk bij collegabestuurders een sterk verhoogde alertheid ten aanzien van veiligheidsvraagstukken rond transport en infrastructuur. Er is toenemende behoefte aan deskundige advisering en procesbegeleiding bij de besluitvorming over veiligheid bij grote infrastructurele projecten.”

ÉÉN STEM

“Het platform stelt gemeenten ook in staat om gezamenlijk met één stem op te treden richting landelijke partijen zoals ministeries, infrastructuurbeheerders en koepelorganisaties in de transportsector. Andersom kan het platform optreden als centraal contactpunt voor alle betrokken overheden. Wij nemen overigens geen verantwoordelijkheden over van het lokaal bevoegd gezag, maar bieden alleen ondersteuning met kennis, expertise en faciliteiten. En dat vanaf een zo vroeg mogelijk moment in het ontwerpproces. Want veiligheid begint al op de tekentafel.”

OPBOUWEN

Het Platform Transportveiligheid zit nu in de opbouwfase. Afgelopen november werden de bestuursleden van het platform benoemd en zijn de ‘kamers’ ingericht waar specifieke kennis en expertise voor de modaliteiten ‘water’, ‘spoor’, ‘weg’ en ‘buisleidingen’ worden ondergebracht. Er is een klein programmabureau in het leven geroepen dat de activiteiten van het platform ondersteunt. Inhoudelijke deskundigheid en personele capaciteit wordt projectafhankelijk aangetrokken vanuit het OOV-domein en het bedrijfsleven.

LEERSTOEL

Vooralsnog heeft het bureau onderdak gekregen bij de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. Hans Spobeck is aangesteld als hoofd van het programmabureau. Hij heeft ruime ervaring opgedaan in risicobeheersing bij het ministerie van BZK en de veiligheidsregio Hollands Midden. “We zijn ambitieus ten aanzien van onze functie richting gemeenten en veiligheidsregio's,” aldus Spobeck. “Maar ook realistisch. Zeker in de opbouwfase moeten we onszelf niet voorbij rennen. Ik verwacht dat er de komende jaren een groot aantal infrastructurele projecten en activiteiten zijn waarbij we concreet een rol kunnen vervullen. Tegelijk werken we nog aan het opbouwen van ons kennisnetwerk, gecombineerd met een lectoraat bij het NIFV. Die leerstoel kan de wetenschap en de dagelijkse praktijk van transportveiligheidsvraagstukken met elkaar verbinden.”

Projecten die zich volgens Spobeck bij uitstek

lenen voor het Platform Transportveiligheid zijn de herontwikkelingsprojecten die in veel grote en middelgrote steden spelen rond spoorzones. De combinatie van wonen en werken in de directe nabijheid van transportassen voor gevaarlijke stoffen kan tot veiligheidsknelpunten leiden, zoals overschrijding van de normen voor het groepsrisico. “In het kleine en volle Nederland neemt de noodzaak toe om beschikbare grond zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Dat levert onvermijdelijk veiligheidsrisico's op. Een evenwichtige afweging van belangen, praktische adviezen en procesondersteuning om alle betrokken partners rond de tafel te krijgen, is waar wij ons sterk voor maken.”

Meer informatie over Platform Transportveiligheid is te vinden op www.platformtransportveiligheid.nl

Treinongeval bij Barendrecht op 25 september 2009.

Nieuwe wetgeving voor nog betere grip op griep

Bijna geheel 2009 hebben de veiligheidsregio's zich voorbereid op een landelijke crisis die mogelijk het gevolg zou zijn van de Mexicaanse griep (Nieuwe Influenza H1N1). Noodplannen voor de gezondheidszorg zijn geactualiseerd en met alle partijen voorbereid, de regio's hebben ondersteuning geboden bij de grootschalige vaccinatiecampagnes en alle hulpdiensten hebben continuïteitsplannen uitgewerkt voor extreme situaties. Die extreme situaties zijn echter uitgebleven en een echte crisis is het gelukkig niet geworden.

Enkele groepen is geadviseerd om zich te laten vaccineren tegen de Nieuwe Influenza. Vanaf eind oktober jl., toen de vaccins beschikbaar kwamen, hebben de huisartsen gezorgd voor de vaccinatie van de risicogroepen (bijvoorbeeld mensen met aandoeningen van hart en luchtwegen en vrouwen die meer dan drie maanden zwanger waren). Gezondheidswerkers zijn via de zorginstellingen geprikt. Vervolgens hebben de GGD'en in samenwerking met onder andere GHOR en gemeenten de inenting van kinderen en huisgenoten georganiseerd. De organisaties

konden het werk goed aan en de vaccinaties zijn succesvol verlopen met goede opkomstpercentages.

BETERE AANSTURING

De officiële rol van de veiligheidsregio's bij de bestrijding van de Nieuwe Influenza was beperkt. Dat gaat met de invoering van de tweede tranche van de Wet publieke gezondheid (Wpg) echter veranderen. Tenminste, als de Tweede Kamer akkoord gaat met het concept dat in december jl. door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is aangeboden. Het concept

NIEUWE INFLUENZA

Hoeveel mensen het afgelopen jaar de Nieuwe Influenza hebben gekregen is niet precies bekend. Tot 8 januari jl. waren er door de griep 2.178 mensen opgenomen in het ziekenhuis en 54 mensen overleden. Sinds 23 oktober jl. was er sprake van een milde epidemie in Nederland, maar eind december 2009 daalde het aantal mensen dat zich met griepklachten bij de huisarts meldde onder de grens waarbij nog officieel gesproken wordt van een epidemie (5,1 per 10.000 inwoners).

van de tweede tranche regelt dat het bestuur en de voorzitter van de veiligheidsregio verantwoordelijk worden voor respectievelijk de voorbereiding en bestrijding van infectieziekten met een A-status, onder regie van de minister van VWS. Verder wordt met die tweede tranche geregeld dat er in elke regio één directeur publieke gezondheid komt die zowel verantwoordelijk is voor de organisatie van de dagelijkse publieke zorg (GGD) als voor de opgeschaalde zorg (GHOR). De GGD'en zullen hun regio-indeling daarvoor aanpassen aan de veiligheidsregio's. Het doel van deze wijzigingen is om de aansturing van de bestrijding van infectieziekten te vereenvoudigen en zorg en veiligheid beter op elkaar te laten aansluiten. Overigens waren de ervaringen met de Nieuwe Influenza niet de aanleiding voor de nieuwe voorstellen; de aanvulling op de Wpg was al langer in voorbereiding. Voor de behandeling van de tweede tranche Wpg in de Tweede Kamer was half januari nog geen datum gepland. ///

Handreiking Regionaal Risicoprofiel in besluitvormingsfase

In het afgelopen jaar is door de koepels van brandweer, GHOR, politie en gemeenten, met steun van BZK en het Veiligheidsberaad, gewerkt aan een handreiking voor het regionaal risicoprofiel. De veiligheidsregio's zijn bij de ontwikkeling hiervan nauw betrokken. De Handreiking biedt regio's een uniforme methodiek om een risicoprofiel op te stellen. Hiermee is een efficiëncyslag gemaakt, omdat de regio's niet ieder voor zich een eigen methode hebben hoeven ontwikkelen. Bovendien worden de regionale profielen onderling vergelijkbaar. Dit is noodzakelijk om de profielen bovenregionaal op elkaar te kunnen afstemmen, zoals wettelijk wordt verplicht.

Verder is een uniforme aanpak een belangrijke randvoorwaarde voor de rijksoverheid om regie te kunnen voeren op de nationale veiligheid. Met de Handreiking Regionaal Risicoprofiel

is nauw aangesloten op de methode van de Nationale Risicobeoordeling. Hierdoor kan een direct verband worden gelegd tussen nationale en regionale analyses. Regio's moeten immers weten wat de gevolgen kunnen zijn van nationale crises en omgekeerd moet de rijksoverheid haar nationale veiligheidsbeleid mede kunnen baseren op regionale risico's met mogelijke nationale uitstraling.

De veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het opstellen van het regionaal risicoprofiel. De veiligheidsregio werkt daarbij samen met alle relevante partners, zoals gemeenten, provincie, politie, waterschappen, milieudienst et cetera.

ROL GEMEENTEN

Het risicoprofiel is de basis voor het beleidsplan. Het stelt het bestuur van de veiligheidsregio in staat om strategische beleidskeuzes te maken over gericht risicobeheersings- en crisisbeheersingsbeleid voor de belangrijkste regionale risico's. Het risicoprofiel moet

verplicht door het bestuur van de veiligheidsregio worden besproken met alle deelnemende gemeenteraden. Gemeenteraden hebben via het concept van het risicoprofiel directe invloed op het beleid van de veiligheidsregio. Zij kunnen het concept risicoprofiel aanvullen met eigen onderkende risico's. Ook kunnen zij lokale beleidsprioriteiten en veiligheidsthema's naar voren brengen. De inhoud van het beleidsplan is op die wijze stevig lokaal verankerd en helpt het gemeentebestuur regie te voeren over het lokale en regionale veiligheidsbeleid.

BESLUITVORMING

De Handreiking Regionaal Risicoprofiel is inmiddels vastgesteld door de Raad van Regionaal Commandanten en het Landelijk Overleg Landelijk Overleg van Coördinerend Gemeentesecretarissen en wordt in april a.s. met een gezamenlijk advies van de vier managementraden aangeboden aan het Veiligheidsberaad. Voor meer informatie: zie www.regionaalrisicoprofiel.nl

Modelconvenant calamiteitenzender beschikbaar

Begin februari a.s. stelt het ministerie van BZK een modelconvenant calamiteitenzender beschikbaar. Het convenant is bestemd voor provincies, veiligheidsregio's en regionale omroepen. Het ministerie wil hiermee in een behoefte aan een standaardovereenkomst voorzien. Veel van de huidige convenanten waarin afspraken over de rol van de regionale omroep als rampenzender zijn vastgelegd zijn al tien tot twintig jaar oud. Meer uniformiteit in afspraken en afstemming van de rol van de rampenzender op de informatiebehoeften van deze tijd waren de aanleiding om een nieuwe modelovereenkomst op te stellen. De convenanten worden gesloten tussen het bestuur van de veiligheidsregio en de directeur of voorzitter van de regionale omroep.

Nederland telt dertien regionale omroepen die vanuit het provinciefonds structureel 23 miljoen euro per jaar ontvangen om invulling te geven aan hun rol als calamiteitenzender. Na het van kracht worden van de Wet op veiligheidsregio's wordt de verantwoordelijkheid voor risico- en crisiscommunicatie belegd bij de besturen van de veiligheidsregio's. Zij beheren dan ook de convenanten met de rampenzenders. Verschillende partijen hebben gepleit voor uitbreiding van het budget om te kunnen investeren in *live* crisiscommunicatie via televisie, maar de rijksoverheid heeft gekozen voor een basisconvenant waarin de rol van rampenzender wordt beperkt tot de radiofunctie, aangevuld met crisisinformatie via gemeentelijke websites of de landelijke site www.crisis.nl. Via deze communicatie-wegen kunnen het snelst grote groepen mensen worden bereikt.

In het convenant worden ook afspraken gemaakt over de verhouding tussen de functie van rampenzender en vrije journalistieke nieuwsgaring. Manon Ostendorf, projectleider van het convenant namens het Nationaal Crisiscentrum, licht toe: "De regionale omroepen moeten in crisistijd niet als verlengstuk van de overheid worden gezien en moeten naast hun regionale crisisvoorlichtingstaak ook hun journalistieke werk bij rampen gewoon kunnen blijven doen. Om verwarring over de aard van de informatie te voorkomen, is vastgelegd dat de informatie die op verzoek van de overheid wordt uitgezonden expliciet als zodanig herkenbaar moet zijn, bijvoorbeeld door een herkenbaar beeld- of geluidskenmerk. Dit maakt duidelijk dat dit deel zendtijd door de overheid wordt gebruikt om een boodschap naar de burgers te communiceren."

De burgemeester kan vanuit zijn lokale gezagsfunctie tijdens een crisissituatie de beslissing nemen om de regionale omroep als rampenzender in te zetten. In dringende noodsituaties kan ook een operationele staf beslissen om direct een boodschap uit te zenden. Vanwege het grote belang voor de bevolking zijn zij hiervoor bestuurlijk gemandateerd.

Het nieuwe modelconvenant is begin februari a.s. beschikbaar en kan vanaf dat moment worden gedownload vanaf de website www.risicoencrisis.nl. Gemeenten en veiligheidsregio's worden hierover nader geïnformeerd. //

Monitor gemeentelijke processen

Medio februari 2010 wordt in de veiligheidsregio's een monitor gemeentelijke processen uitgezet. Het doel van deze monitor is om zicht te krijgen op de voortgang van de versterking van de gemeentelijke kolom en mogelijke knel- en aandachtspunten binnen de veiligheidsregio's op dit terrein. De grondslag voor deze monitor is de rapportage die de Taskforce Gemeentelijke Processen heeft opgeleverd aan de veiligheidsregio's.

Rampenbestrijding en crisisbeheersing behoren tot de primaire taak van de brandweer en politie, maar niet tot de primaire taak van gemeenten. Om als gelijkwaardige partner te kunnen optreden, heeft de Taskforce Gemeen-

telijke Processen, onder voorzitterschap van burgemeester Rombouts van 's-Hertogenbosch, in 2008 het Veiligheidsberaad geadviseerd over versterking van de gemeentelijke kolom en invulling van de gemeentelijke processen.

Binnen de veiligheidsregio is de coördinerend gemeentesecretaris verantwoordelijk voor de gemeentelijke processen en deze zal gevraagd worden de monitor in te vullen. De monitor maakt inzichtelijk hoe gemeentelijke processen in de veiligheidsregio zijn ingericht en hoe deze zich verhouden tot de basisniveaus die zijn vastgelegd in het rapport van de Taskforce. Daarnaast is het voor veiligheidsregio's mogelijk om onderling te vergelijken hoe gemeentelijke processen zijn ingericht en kunnen *good-practices* worden uitgewisseld. //

Misvattingen rond Besluit veiligheidsregio's: hoe zit het echt?

De Aanpassings- en invoeringswet veiligheidsregio's wordt binnenkort in de Tweede Kamer behandeld. En daarmee ook het Besluit veiligheidsregio's. Er zijn in de aanloop naar de behandeling enkele hardnekkige misvattingen ontstaan rond het besluit. Bestuurlijke willekeur en gevaarlijke experimenten zouden op de loer liggen, de brandveiligheid zou onder druk staan. Hoe zit het echt? In onderstaand artikel geeft het ministerie van BZK antwoord hierop.

MISVATTING 1:

De minister van BZK laat de eisen aan de opkomsttijden voor de brandweer los.

Op dit moment bestaan er geen wettelijke eisen aan de opkomsttijden voor de brandweer. Van loslaten kan dus geen sprake zijn. Brandweezorg is van oudsher een gemeentelijke verantwoordelijkheid en blijft dat ook onder de Wet veiligheidsregio's, zij het dat de organisatie nu op regionaal niveau belegd wordt.

De Wet veiligheidsregio's bepaalt dat iedere regio een dekkingsplan voor de brandweer moet hebben dat gebaseerd is op het risicoprofiel (waarin ook de brandrisico's beschreven staan). Hiermee wordt de kwaliteit van de brandweezorg geborgd. Vanwege het maatschappelijke belang van een goede brandweezorg moet het bestuur van de veiligheidsregio dit dekkingsplan vaststellen. Bij het maken van het regionale dekkingsplan moeten de opkomsttijden die in het besluit veiligheidsregio's staan, in acht genomen worden. Overal in Nederland voldoen aan de gestelde opkomsttijden is echter duur en onnodig. Er zijn gebieden waar het risico op brand niet opweegt tegen de investering om de gestelde opkomsttijden te halen. Daarom krijgt het bestuur de bevoegdheid om van de opkomsttijden af te wijken, mits dat gemotiveerd gebeurt en expliciet gemaakt wordt in het dekkingsplan. Dat is openbaar, zodat alle burgers en bedrijven kunnen zien welke opkomsttijd zij kunnen verwachten. Tevens moet het bestuur de daadwerkelijke opkomsttijden van iedere uitruk registreren om periodiek te kunnen bepalen of de risico-inschatting nog actueel is en het dekkingsplan

bijgesteld moet worden. Zo wordt de kwaliteit van de brandweezorg continu verbeterd.

Hiermee wordt de bestaande praktijk, waarin alle brandweerregio's al sinds de jaren '90 regionale dekkingsplannen hebben, geformaliseerd. Deze dekkingsplannen zijn gebaseerd op het 'Handboek Brandweezorg' (1992) en de 'Leidraad basisbrandweezorg' (2005). Daarin staat, naast de berekeningsmethode voor de technische uitvoering, beschreven hoe het bestuur zijn verantwoordelijkheid voor de brandweezorg moet invullen. Dat laatste wordt in het Besluit veiligheidsregio's verankerd. Er wordt dus niets losgelaten. Integendeel, er wordt iets vastgelegd.

MISVATTING 2:

De bestuurlijke bevoegdheid om af te wijken van de standaardbezetting van zes man op een brandweerauto leidt tot levensgevaarlijke toestanden voor brandweer en burgers.

In het Besluit veiligheidsregio's worden de bezetting, de taken en de uitrusting van een basisbrandweereenheid beschreven volgens de geldende brandweerdoctrine: zes personen met één brandweerauto.

In de praktijk blijkt echter dat er op diverse plaatsen in Nederland voor bepaalde specifieke risicosituaties of incidenttypen met een andere dan de standaardbezetting wordt gewerkt. De afwijkingmogelijkheid is opgenomen om deze praktijk onder de nieuwe wet te kunnen voortzetten, niet uit bezuinigingsdrift. Op sommige plaatsen in Nederland wordt gewerkt met snelle interventievoertuigen of rukken meerdere kleine voertuigen met een bezetting van vier man gelijktijdig

uit. Ook wordt er in sommige regio's op een slimme manier een beperkte beschikbaarheid van brandweervrijwilligers mee opgevangen. Hierdoor kunnen brandweerposten open blijven in plaats van dat ze moeten sluiten. Daar kan toch niemand tegen zijn.

Veiligheid staat voorop, dus als een bestuur kiest voor een kleinere bezetting per voertuig, dan moet het personeel alle taken die in het besluit beschreven staan wel op een veilige manier kunnen uitvoeren. Als daar zes man voor nodig zijn, dan moeten er dus op tijd zes staan. Door het vastleggen van de taken van brandweereenheden kan het bestuur daar niet meer omheen. De deur wordt niet opengezet naar levensgevaarlijke experimenten, maar juist naar veilige oplossingen voor specifieke risicosituaties.

MISVATTING 3:

Het Besluit veiligheidsregio's sluit niet logisch aan op het Bouwbesluit 2003.

De relatie tussen de brandveiligheidsvoorschriften in de bouwregelgeving en de tot nu toe gehanteerde normen en standaarden voor de brandweer verandert niet nu deze normen en standaarden in regelgeving worden vastgelegd. Bouwregelgeving richt zich tot gebruikers en eigenaren van gebouwen, het Ontwerpbesluit veiligheidsregio's richt zich uitsluitend tot de brandweer.

Het doel van de brandveiligheidsvoorschriften in de bouwregelgeving is om slachtoffers en snelle uitbreiding van brand naar andere gebouwen zoveel mogelijk te voorkomen. De technische eisen in de bouwvoorschriften zijn onder meer gebaseerd op aannames ten aanzien van de tijd die nodig is om een bouwwerk bij brand veilig te kunnen ontvluchten. In verreweg de meeste gevallen zullen mensen een bouwwerk bij brand zonder hulp van de brandweer kunnen ontvluchten. Er moet echter altijd rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat mensen wel hulp van de

brandweer nodig hebben. Hiermee wordt het belang van bovenstaand systeem nog eens benadrukt, waarin het bestuur op grond van de risico-inschatting expliciete en gemotiveerde besluiten neemt over langere opkomsttijden.

VERSOEPELING? NEE, AANSCHERPING!

Het mag duidelijk zijn dat het Besluit veiligheidsregio's niet leidt tot een versoepeling van de regels voor de brandweer, maar juist tot een aanscherping ervan. De veiligheidsregio krijgt wel de ruimte die bij zijn verantwoordelijkheid past om maatwerk te leveren voor specifieke situaties. Maar anders dan voorheen vraagt dat nu wel om een expliciete bestuurlijke afweging, die nu ook wettelijk vastligt. //

PERSONALIA

Per 1 januari 2010 zijn er twee nieuwe directeuren GHOR benoemd: **Cees van Dam**, voor veiligheidsregio Flevoland, Van Dam volgt P. Meyknecht op; en **Ad Houtman** veiligheidsregio Midden- en West Brabant, opvolger van J. Wassenaar.

De heer mr. **H.P. Miltenburg** EMPM is met ingang van 1 januari 2010 benoemd tot korpschef van het regionale politiekorps Gelderland-Midden. Hij was directeur Politie bij het Klpd.

Mevrouw drs. **M.H.C. Barendse** is voor de periode van 1 oktober 2009 tot 1 april 2010 benoemd tot waarnemend korpschef politiekorps Brabant-Noord.

Bert Wijbenga, korpschef Politie Flevoland is dit jaar voorzitter van de Veiligheidsdirectie Flevoland. De veiligheidsdirectie van deze regio werkt met roulerend voorzitterschap.

Piet Buijts (gemeente Haarlemmermeer) heeft per 1 januari jl. de functie van coördinerend gemeentesecretaris van de veiligheidsregio Kennemerland overgenomen van Bert van de Velden (gemeente Heemskerk).

Campagne Misbruik 1-1-2 gestart

Het ministerie van BZK startte begin december jl. samen met het Korps landelijke politiediensten (KLPD) een systeem waarmee de locatie gevonden kan worden van mensen die met een mobiele telefoon naar het alarmnummer 1-1-2 bellen om de hulp van politie, brandweer of ambulance in te roepen.

Deze nieuwe functie van de landelijke 1-1-2-centrale maakt het mogelijk om mensen op te sporen die met hun mobiele telefoon

misbruik maken van het alarmnummer. Ook kunnen mensen in nood gevonden worden die 1-1-2 bellen, maar niet precies weten waar ze zijn. Het systeem werkt ook als de mobiele telefoon geen sim-kaart heeft.

Tegelijk startte een Postbus-51-campagne van BZK en de hulpdiensten om misbruik van 1-1-2 terug te dringen. De campagne is vooral gericht op kinderen die vaak 'voor de lol' naar het alarmnummer bellen. In de campagne wordt duidelijk dat misbruik

van 1-1-2 strafbaar is en ook wordt aangepakt, ook als het gaat om kinderen. Het misbruik en verkeerd gebruik van het alarmnummer is enorm hoog: in totaal 65 procent van de ongeveer vijf miljoen telefoontjes per jaar. Via vaste telefoons ligt het misbruik op ongeveer 25 procent, via mobiele telefoons is het ongeveer 75 procent. De campagne lijkt een succes te worden: in de eerste twee weken na de start van de campagne nam het percentage misbruik door jongeren bij het KLPD af met 50%. In februari a.s. zullen meer resultaten bekend gemaakt worden. //

College van Arbeidszaken lanceert informatieve website brandweervrijwilligers

Het College voor Arbeidszaken (CvA) lanceerde op 28 oktober jl. de nieuwe website www.vrijwilligebandweer.nl. Op de site staat informatie over arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid voor vrijwilligers bij de brandweer. De website is bedoeld voor commandanten, P&O'ers, de vrijwilliger zelf en zijn hoofdwerkgever.

Werkplan IOOV 2010

Op 16 december jl. bood de minister van BZK, mede namens de minister van Justitie, aan de Tweede Kamer het werkplan 2010 aan van de Inspectie. Voor meer informatie, zie: www.minbzk.nl/publicaties?ActItd=124794

Net verschenen: 'Oefenen als professie'

Handboek procesmanagement oefenen voor crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dit handboek, half december jl. verschenen, is geschreven voor personen die een rol spelen bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van multidisciplinaire

oefeningen. De uitgave bestaat uit vijf katernen: planning en voorbereiding van het oefenen, ontwikkeling van oefeningen, uitvoering van oefeningen, evaluatie en leren van oefeningen en oefenmanagement. Daarbinnen vormen de elf competenties van de procesmanager oefenen de rode draad. Het boek is tot stand gekomen in een samenwerkingsverband tussen het Platform Opleiding, Onderwijs en Organisatie (PLATO) van de Universiteit Leiden, de Academie voor Crisisbeheersing van het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid (NIFV) en Twynstra Gudde. Zie voor meer informatie: www.plato.leidenuniv.nl

Expertmeetings voortgezet in 2010

Het Veiligheidsberaad organiseerde in 2009 verschillende expertmeetings. Onderwerpen zoals gemeentelijke processen, vragen rond de Wet veiligheidsregio's en Informatievoorzieningen werden op deze bijeenkomsten nader uitgelicht.

Ook dit jaar wil het Veiligheidsberaad expertmeetings voor de veiligheidsregio's organiseren. De data zijn inmiddels bekend (zie agenda). Voor verslagen en documentatie over de expertmeetings 2009 zie: www.expertmeetings-veiligheidsberaad.nl

Programma Veiligheidsregio's bij BZK ontbonden

Het programma Veiligheidsregio's van het ministerie van BZK is per 1 januari 2010 ontbonden. De taken van het programma worden in de reguliere structuur van BZK opgenomen en overgedragen aan diverse programma's. Het mailadres veiligheidsregios@minbzk.nl blijft beschikbaar voor vragen.

Brochure BZK over de Wet veiligheidsregio's

Het Ministerie van BZK heeft een brochure uitgegeven met informatie over de ontstaansgeschiedenis van de veiligheidsregio's en de ontwikkelingen. De brochure is inmiddels al toe aan een tweede druk en is te vinden op: www.minbzk.nl/veiligheidsregio

Modelplan Nafase

Stichting Impact heeft een landelijk proces- en productplan opgesteld dat als model toegepast kan worden tijdens de nafase bij een ramp (Modelplan Nafase). Dit model heeft als doel om op lokaal en/of regionaal niveau richting te geven aan de voorbereiding en uitvoering van de nazorg bij rampen. Verschillende koepelorganisaties hebben hieraan meegewerkt: VNG, GHOR Nederland, GGD Nederland, GGZ Nederland, Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland, Het Juridisch Loket, MO groep, CIO, Raad van Kerken en Aedes. Het model voorziet in een samenwerkingsstructuur voor de organisaties die een rol vervullen in de nafase.

In samenwerking met een afvaardiging uit de werkgroep gemeentelijke processen is een checklist ontwikkeld voor gemeenten en veiligheidsregio's. Voor nadere informatie: a.j.koopmans-beerepoot@amc.uva.nl

NVBR en VBV onderzoeken verdere samenwerking

In het afgelopen jaar hebben de voorzitters van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR) en de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers (VBV) regelmatig om tafel gezeten en gesproken over samenwerking. Op 10 december jl. heeft dat tot het volgende resultaat geleid.

Beide verenigingen zien de noodzaak tot samenwerking in, mede gelet op de grote opgaven waar de brandweermensen de komende jaren voor staan. Zoals de inrichting van de veiligheidsregio's, de regionalisering van de gemeentelijke korpsen, vernieuwing van het onderwijsstelsel en de komst van een landelijke ondersteuningsorganisatie.

"Wij hebben de intentie uitgesproken om in 2010 te onderzoeken of verdergaande samenwerking mogelijk is en - zo ja - in welke mate en in welke vorm", aldus beide verenigingen. "Het doel is uiteindelijk om met één stem te spreken en één beeld van Brandweer Nederland krachtig neer te zetten." In februari staat een volgend gesprek gepland tussen beide verenigingen.

de Brandweer overmorgen

24 maart 2010: Symposium 'de Brandweer overmorgen'

De NVBR en het Veiligheidsberaad organiseren op woensdagmiddag 24 maart 2010 in het World Forum in Den Haag een symposium voor alle partners in veiligheid. Tijdens dit symposium zal de brandweer haar nieuwe visie op de toekomst bekend maken. De brandweer zet in op een nieuw bedrijfsmodel en richt zich daarbij vooral op het voorkomen van calamiteiten. Samen met traditionele, maar ook nieuwe partners wil de brandweer werken aan een nog veiligere samenleving.

Het programma begint om 14.00 uur en zal rond 20.00 uur afgelopen zijn. Voor meer informatie: zie www.brandweervermorgen.nl.

Veiligheidsregio Zeeland ondertekent convenant 'project Netcentrisch Werken'

Op 17 december jl. ondertekende voorzitter de heer Lonink namens de veiligheidsregio Zeeland het convenant 'project Netcentrisch Werken'. Inmiddels hebben meerdere veiligheidsregio's het convenant ondertekend. Zij effectueren hiermee het besluit van het Veiligheidsberaad van 11 september 2009, waarin onder meer staat dat zij de inhoud van het projectvoorstel 'Netcentrisch Werken' goedkeuren. In het convenant spreken de veiligheidsregio's af deel te nemen aan het project 'Netcentrisch Werken' en na afloop de aangeboden voorzieningen gezamenlijk in beheer te nemen. Participatie van alle veiligheidsregio's is een essentiële voorwaarde voor het slagen van het project 'Netcentrisch Werken' en de professionalisering van crisisbeheersing en rampenbestrijding in Nederland.

Voor meer informatie over het project Netcentrisch Werken zie www.crisisplein.nl.

Stuur een mail!

HIER KAN UW NIEUWS STAAN

Wilt u uw kennis over projecten en initiatieven delen met uw partners in het land? Of heeft u nieuws betreffende uw veiligheidsregio? Stuur dan een mail naar de redactie: redactie@veiligheidsregio-veiligheidsberaad.nl

DE VEILIGHEIDSREGIO IN UW BRIEVENBUS?

De Veiligheidsregio niet ontvangen? Of zijn uw adresgegevens veranderd? Stuur dan een mail naar: redactie@veiligheidsregio-veiligheidsberaad.nl

AGENDA

EXPERTMEETINGS

Ook in 2010 organiseert het Veiligheidsberaad weer expertmeetings. De data zijn inmiddels bekend.

- Woensdag 17 maart
- Woensdag 16 juni
- Donderdag 16 september
- Woensdag 17 november

De expertmeetings worden gehouden in Arnhem, locatie NIFV. Voor meer informatie zie: www.expertmeetings-veiligheidsregio.nl

24 MAART

Symposium 'de Brandweer overmorgen'. Strategische Reis, locatie World Forum Den Haag

COLOFON

De Veiligheidsregio is een kwartaaluitgave van het Veiligheidsberaad in samenwerking met NVBR, Politie Nederland, GHOR, VNG en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het kopiëren en/of overnemen van (delen van) de inhoud van deze uitgave is toegestaan, mits men vooraf toestemming vraagt aan de redactie en onder bronvermelding.

Veiligheidsberaad

REDACTIEADRES

Bureau Veiligheidsberaad
T.a.v. redactie De Veiligheidsregio
redactie@veiligheidsregio-veiligheidsberaad.nl
Postbus 30435
2500 GK Den Haag

HOOFDREDACTIE

Veiligheidsberaad, Winrie de Boer

REDACTIERAAD

GHOR, Michiel Hoorweg
NVBR, Frank Huizinga
VNG, Asha Khoenkhoen
Politie Nederland, Frédérique de Vries
Veiligheidsberaad, Elize Fallon
Rob Jastrzebski

REDACTIE

BZK, Mathilde Smit
Veiligheidsberaad, Alfred van de Pol, Elize Fallon
Ada Kraft (eindredactie)

Traffic: PINO evenementen & congressen

Ontwerp en opmaak: BORREN

Fotografie: Rob Jastrzebski, veiligheidsregio Zeeland, Peter Hofman (foto Barendrecht)

Cartoon: Patrick van Gerner

Drukwerk: Roto Smeets Utrecht

Aan deze uitgave werkten verder mee:

Klaas Salverda, Erik Klaver BZK

Oplage: 10.000 - januari 2010